

Nhân quả định luật căn bản của đời sống

1. Nhân quả định luật thích đời sống

Nhìn chung quanh chúng ta, sự vật nào cũng có những nguyên nhân, để có thể giải thích tại sao là cái này mà không là cái khác, tại sao nó có mặt ở đây, vào lúc này. Và rồi có những nguyên nhân để nó hình thành, ngày nào sự biến mất khỏi nơi này. Khoa học cũng nói thế: Không có cái gì mà không có những nguyên nhân. Cuộc sống khoa học là đi tìm những nguyên nhân của sự vật, và hợp những nguyên nhân đã biến đổi tạo ra kết quả là một sự vật khác với những tính năng mới lạ hơn. Nguyên lý duyên sinh của Phật giáo cũng nói thế, những việc gì mà nhìn sâu rộng hơn hiểu: Cái gì cũng có thể những nguyên nhân, hay những nhân duyên, do những nhân duyên mà sanh.

Theo thuyết Tạng giáo đời của Einstein, không gian và thời gian mà lâu nay chúng ta chấp nhận là những thực thể tuyệt đối, đều là thuyết đối, nghĩa là biến đổi theo điều kiện, theo nhân duyên. Không gian, thời gian hình thành do nhân duyên; không gian và thời gian là duyên sanh, nghĩa là thuyết đối, đây là điều Phật giáo đã nói ngay về những ngày đầu có mặt.

Đĩ là nhĩn quĩ ĩ cĩ p đĩ vĩ t lý.

ĩ cĩ p đĩ con ngĩĩ i thĩ nhĩn quĩ khĩ thĩ y hĩ n, vĩ con ngĩĩ i khĩng chĩ cĩ cĩ p đĩ vĩ t lý là thĩn, mà cĩn cĩ cĩ p đĩ khĩ u và cĩ p đĩ tĩm ý. Tĩm ý thĩ khĩ thĩ y, hĩn đĩ ng (ngĩĩ p) do con ngĩĩ i làm (ý tĩĩ ng) thĩ khĩng đĩ lĩ i đĩ u vĩ t vĩ t lý nĩi, ngoĩĩ i trĩ trong chĩn tĩm ý. Nhĩ ng tĩm ý là cĩi quan trĩ ng nhĩ t ĩ con ngĩĩ i so vĩ i lĩ i nĩi (khĩ u) và hoĩ t đĩ ng cĩ a thĩn.

Kĩn Phĩp Cũ bĩ t đĩ u bĩ ng hĩi bĩi kĩ :

Tĩm đĩ n đĩ u cĩc phĩp
Tĩm làm chĩ, tĩm tĩ o
Nĩ u nĩi hay hĩn đĩ ng
Vĩ i tĩm ý xĩ u ĩc
Khĩ đĩu lĩĩ n theo ngĩy
Nhĩ bĩn xĩ theo trĩu.

Tĩm đĩ n đĩ u cĩc phĩp
Tĩm làm chĩ, tĩm tĩ o
Nĩ u nĩi hay hĩn đĩ ng
Vĩ i tĩm ý thĩn tĩ nh
Hĩ nh phĩc lĩĩ n theo ngĩy
Nhĩ bĩn xĩ theo trĩu.

Khĩ thĩ y nhĩn quĩ ĩ cĩ p đĩ tĩm ý. Khoa hĩc cũng khĩng thĩ giĩ i thĩch tĩi sĩo nhĩ ng đĩ a con cũng mĩ t chĩ mĩ, ngĩĩ là cũng giĩn, lĩi khĩc nhĩu, cĩ vĩ thĩn thĩ, tĩn tĩn, khuyĩn hĩĩ ng, sĩ thĩch, thĩng mĩn, thĩ yĩ u, ngĩĩ là khĩc nhĩu vĩ thĩn, khĩ u, và tĩm ý. Nĩ u nĩi vĩ hoĩn cĩ nhĩ xĩ hĩi tĩ o nĩn sĩ khĩc bĩĩ t nĩi thĩ con cĩi đĩ u đĩĩ c nuĩi đĩĩ ng và giĩo đĩc trong cũng mĩ t mĩi trĩĩ ng, cũng mĩ t đĩ ng cĩ p cĩ a cĩ sĩ giĩo đĩc. Bĩ t cĩ lĩn vĩ c vĩ t lý hĩc, sĩn hĩc, xĩ hĩi hĩc, tĩm lý hĩc nĩi cũng khĩng thĩ giĩ i thĩch đĩĩ c sĩ khĩc bĩĩ t nĩi. Tĩi sĩo đĩ a nĩi thĩch y khoa, đĩ a kĩi thĩch toĩn, đĩ a nĩi lĩi chĩ ĩ a ngĩĩ thĩĩ t?

Đĩ o Phĩ t giĩ i thĩch rĩ ng nhĩ ng khuyĩn hĩĩ ng khĩc nhĩu đĩ là do chĩng nĩ đĩ thĩch và luyĩ n

tự p nhĩ u nhĩng môn ỹ trong nhĩng kĩ p trĩ c rĩ. Thân tâm hiĩn tĩ là cái quĩ cĩa nhĩng hành đĩng thân khĩ ỹ là cái nhĩn trong nhĩng kĩ p trĩ c. Trong các câu chuyĩn cĩa Kinh Bĩn sanh (Jataka), Đĩc Phĩ t gĩĩ thích chỉ tĩ t tĩ sao ngĩĩĩ này thĩ này, gĩ p nhĩng sĩ cĩ thĩ này, đĩĩ c nhĩng thuĩn lĩĩ thĩ này, chĩ u nhĩng nghĩ ch cĩ nh thĩ này. Tóm tĩ t, nhĩng quĩ tĩ t xĩ u mà chúng ta đã gĩĩ t là do nhĩng nhĩn tĩ t xĩ u mà chúng ta đã gieo. Nhĩng nhĩn là nhĩng hành đĩng (ngĩĩ p) tĩ t xĩ u mà mĩĩ ngĩĩĩ đã làm, và quĩ là kĩĩ t quĩ đã hình thành (ngĩĩ p quĩ) tĩ nhĩng hành đĩng là nhĩn trĩĩ c kĩa.

Chĩ ngĩĩ p (karma) có nghĩa là hành đĩng. Hành đĩng tĩ t xĩ u nào cũng đĩĩ c tĩ o ra tĩ đĩng lĩ c, và đĩng lĩ c tĩ o ra ỹ sĩ phĩn hĩĩ lĩĩ trĩn chĩ thĩ hành đĩng. Thĩ nhĩ mĩĩ t trái banh khi ném vào tĩĩng sĩ đĩĩ, phĩn hĩĩ trĩ lĩĩ. Sĩ c ném cĩng lĩĩn thĩ sĩ phĩn hĩĩ cĩng mĩĩnh. Tĩ o ra đĩng lĩ c và đĩng lĩ c phĩn hĩĩ này là đĩn luân t nhĩn quĩ. Có đĩng lĩ c tĩ o ra thĩ phĩĩ cĩ đĩng lĩ c đĩĩ vĩ, chĩ đĩng lĩ c ỹ không mĩĩĩ đĩĩ đĩu cĩ. Toàn bĩ thân tâm con ngĩĩĩ đĩ u tĩ o ra nhĩng hành đĩng (ngĩĩ p), hành đĩng cĩa thân, cĩa khĩ u và cĩa tâm ỹ. Nhĩng hành đĩng ỹ hoĩ c tĩ t hoĩ c xĩ u đĩ u đĩĩ lĩĩ ngĩĩ p quĩ hay quĩ báo hoĩ c tĩ t hoĩ c xĩ u.

Trĩĩ c mĩĩ t sĩ cĩ bĩĩ t ngĩĩ xĩ y ra cho mĩĩ t ngĩĩĩ, chúng ta tĩ hĩĩ tĩĩ sao nhĩ thĩ này, tĩĩ sao không nhĩ thĩ kĩa, và khi không tìm ra nhĩng nguyên nhĩn có thĩ thĩ y, bĩng bĩĩ cĩ ngành khoa hĩ c nào, chúng ta phĩĩ kĩĩ t luĩĩn rĩng đĩ là ngĩĩ p quĩ, nghĩa là kĩĩ t quĩ cĩa nhĩng nguyên nhĩn là nhĩng hành đĩng trong quá khĩ ỹ đĩĩ trĩĩ c cĩa ngĩĩĩ ỹ.

Luĩĩt nhĩn quĩ là sĩ cĩng bĩng. Không có cái gĩĩ xĩ y ra vĩĩ chúng ta do "may mĩĩn" hay "rĩĩ ro" ngĩĩ u nhĩn. Nĩĩ theo mĩĩ t chĩm ngĩĩn Phĩĩt gĩĩo "Không có cái gĩĩ (quĩ) có thĩ xĩ y ra vĩĩ chúng ta nĩ u nĩĩ chúng ta không có mĩĩ mĩĩng (nhĩn) cho cái đĩĩ". Mĩĩĩ ngĩĩĩ là kĩĩ duy nhĩĩ t thĩ a kĩĩ nhĩng hành đĩng đã làm cĩa mĩĩnh. Đây là sĩ cĩng bĩng phĩĩ quĩt cho tĩ t cĩ, sĩ cĩng bĩng cĩa nhĩn quĩ này khiĩn chúng ta không sĩĩ hĩĩ, lo ầu vĩ cĩ.

Trong khi khoa hĩ c hiĩn đĩĩ không thĩ gĩĩĩ thích câu hĩĩ tĩĩ sao vĩ đĩĩ sĩng thĩ trĩĩ t hĩ c Tây phĩĩng cũng không thĩ làm gĩĩ hĩn. Chĩ nghĩa hiĩn sinh vĩ thĩn thĩ cho cuĩ c đĩĩ là phĩĩ lý, trĩĩ t hĩ c và tôn gĩĩo nhĩĩ t thĩn thĩ tĩ t xĩ u gĩĩ cũng đĩ cho Thĩĩng đĩ, nhĩng nĩ u tĩ t cĩ đĩ u do Thĩĩng đĩ thĩ chĩng lĩ Thĩĩng đĩ lĩĩ không cĩng bĩng khi tĩ o ra đĩĩ ngĩĩĩ này thĩ sĩĩng, đĩĩ ngĩĩĩ kĩa thĩ khĩ, ngĩĩĩ này may mĩĩn, ngĩĩĩ kĩa bĩĩ t hĩ nh... Thĩĩn vĩĩ Tây phĩĩng, đĩ o đĩ c chĩ là lĩĩĩ kĩĩ gĩĩ lĩĩng trĩ con ngĩĩĩ, nĩĩn làm cái này cái kĩa. Hay đĩ o đĩ c là mĩĩnh lĩĩnh cĩa mĩĩ t Thĩĩng đĩ ỹ bĩn ngoĩĩ mĩĩnh; và khi nhĩng mĩĩnh lĩĩnh đĩ o đĩ c đĩ khĩc nhĩu ỹ nhĩng tôn gĩĩo thĩ lĩĩĩ gĩĩy ra đĩĩnh nhĩu đĩ bĩĩ vĩ cho mĩĩnh lĩĩnh Thĩĩng đĩ cĩa mĩĩnh.

Nĩu chĩ so sỏnh mĩt lỏnh vĩc là đĩ o đĩ c, thĩ đĩ o đĩ c đĩ thĩĩng là "anh nĩn làm nhĩ thĩ nỏy, nhĩ thĩ kĩa". Vĩĩ Phĩt giỏo, trĩĩ c sĩ cĩng bĩng cĩa nhĩn quĩ, thĩ"anh phĩĩ làm nhĩ thĩ nỏy nĩ u anh muĩn đĩĩ c nhĩ thĩ kĩa".

Vĩĩ Phĩt giỏo, đĩnh luật nhĩn quĩ là đĩnh luật cĩa toỏn bĩ đĩ sĩ. Khi khĩng cĩ nhĩn quĩ thĩ cũĩng khĩng cĩ thĩĩn ỏc, nghiĩp bỏo, vỏ khĩng cĩ cĩ sĩ tiĩn bĩ cĩa con ngĩĩi. Muĩn tiĩn bĩ cũĩng đĩa vỏo nhĩn quĩ đĩ tiĩn bĩ; muĩn thĩ t lủi, xuĩng thĩ p, cũĩng phĩĩ đĩa vỏo nhĩn quĩ đĩ thĩ t lủi, xuĩng thĩ p. Tĩĩ cĩ con đĩĩng Phĩt giỏo đĩ u đĩa vỏo nhĩn quĩ. Cĩ nỏm giĩĩ cĩn bĩn bĩĩ vĩ cĩ đĩnh luật nhĩn quĩ. Khĩng cĩ nhĩn quĩ thĩ tỏm chỏnh đĩ o vĩ hiĩ u. Mĩĩ con đĩĩng Phĩt giỏo, mĩĩ thĩ c hỏnh Phĩt giỏo đĩ u nhĩ m chuyĩn hỏa con ngĩĩĩ, đĩa nĩ đĩn chĩ đĩng hĩn, tĩĩ hĩn, đĩ p hĩn. Khĩng cĩ đĩnh luật nhĩn quĩ sĩ khĩng cĩ nĩn tĩng cho sĩ chuyĩn hỏa y.

Cũĩng chĩnh vĩ cĩ nhĩn quĩ cho nĩn phĩĩ cĩ đĩ trĩĩ c vỏ đĩĩ sau. Cĩ đĩĩ sau bĩĩ tĩĩ cĩ nhĩng nhĩn tĩĩ xĩ u đĩ tĩ o ra trong đĩĩ nỏy khĩng trĩ hĩĩt quĩ trong đĩĩ nỏy, nĩn phĩĩ cĩ đĩĩ sau đĩ cho nhĩng nỏng lĩĩng tĩĩ xĩ u đĩ tĩ o ra đĩ biĩ u lĩ vỏ tiũ tan. Cũĩng thĩ, vĩ cĩ đĩĩ nỏy nhĩ là kĩĩt quĩ cĩa nhĩng nhĩn đĩ tĩng tĩ o ra, thĩ phĩĩ cĩ nhĩng đĩĩ trĩĩ c đĩ tĩ o ra nhĩng nhĩn đĩ. Đĩĩ nỏy tĩĩ chĩ u nhĩng đĩng lĩĩ c nỏĩ đĩ là vĩ đĩĩ trĩĩ c tĩĩ đĩ tĩ o ra nhĩng đĩng lĩĩ c y. Đĩĩ nỏy tĩĩ bĩ trỏĩ banh đỏnh trĩng mĩt, vĩ đĩĩ trĩĩ c tĩĩ đĩ nẻm nĩ.

Khĩng tin nhĩn quĩ, khĩng tin cĩ đĩĩ trĩĩ c đĩĩ sau, ngĩĩĩ y sĩ rĩĩ vỏo đĩĩn kiĩn, hĩ vĩ. Vỏ đĩy là cỏĩ xĩ u ỏc lĩn nhĩĩt:

Ai vĩ phĩĩ m vỏo phỏp (nhĩn quĩ)

Ai nĩĩ lĩĩ vĩng ngĩĩ

Ai bỏĩ bĩ đĩĩ sau

Khĩng ỏĩ nỏĩ khĩng làm.

Kĩnh Phỏp Cũ, phĩĩ m Thĩ gian

2. Nhĩn quĩ đĩ tĩ o đĩng mĩt đĩ sĩ nhĩ phĩc

Ngồi thì n lảnh thông mình s t o ra nh ng nh n x u vì s h ng ng qu x u, và bi t t o ra nh ng nh n t t đ i i mình l i ng i. Còn không s qu là khi qu x u đã đ n do đã t o ra nh ng nh n x u i trong nh ng đ i tr c mà nh ng hành đ ng t t trong đ i này không đ đ chuy n hóa toàn b chúng thì ph i th n nhiên ch u nh n thôi. Cách c i thi n duy nh t cu c đ i mình là t nay ch t o nh ng hành đ ng t t, nh ng nh n t t. Cho nên cu c đ i chúng ta h nh phúc khi chúng ta có nh ng hành đ ng t t là nh n đ t o ra h nh phúc. N u kh đau, không nh ý thì chúng ta ph i tìm và s a i i nh ng nh n đã t o ra kh đau, không nh ý đó b ng nh ng nh n ng c v i chúng. Nh th , cu c đ i này là nh ng c h i tr c m t đ t o ra h nh phúc.

Ngay khi ta tỏ ra nhúng nhân tốt hay xấu trong từng giây phút mặt bên ngoài vẫn tài sản thân khuỷu ý của mình. Trách cứ mặt sự cố, phần nhúng ngay khi ta có thể tốt hoặc xấu, có thể tích cực hoặc tiêu cực. Chẳng hạn, trách cứ mặt sự cố trái ý mình, thay vì tích cực và làm sự việc thêm rực rỡ theo chiều hướng tiêu cực, thì với mặt tâm an nhàn, chúng ta giữ quy tắc sự việc theo chiều hướng tích cực lợi mình lợi người. Trách cứ mặt sự việc, chúng ta có mặt phần tích cực thay vì tiêu cực, đó là mặt hành động tốt. Tốt cứ nhúng hành động tốt con người có thể làm được đâu được nói đến trong Bộ-tất hóm. Bộ-tất hóm gồm liên sự tích tụ phẩm đức và tích tụ trí huệ với nhau.

Một xã hội lành mạnh và hạnh phúc là một xã hội tin và làm theo nhân quả.

5 / 6

Nguồn: [Tđ p Chí Văn Hoá Phđ t Giáo](#)